

2008-04-25

Jordbruksdepartementet
Skogs- och lantbruksenheten

Remissvar CBM Dnr: 36/08

Precisering av begreppet hållbart nyttjande av skog, Dnr Jo2007/3690/LB

Centrum för biologisk mångfald har tagit del av Skogsstyrelsens Meddelande 5: 2007, Hållbart nyttjande av skog, och lämnar härmed följande synpunkter på rapporten.

Övergripande synpunkt

Uppdraget till Skogsstyrelsen baseras på propositionen Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag (Prop. 2004/05: 150). Definitionen av hållbart nyttjande i propositionen är ordagrant hämtad från konventionen om biologisk mångfald, artikel 2, och lyder enligt följande: "Nyttjande av komponenter av biologisk mångfald på ett sätt och i en utsträckning som inte leder till långsiktig minskning av biologisk mångfald, varigenom dess potential att tillgodose nuvarande och kommande generationers behov och förväntningar bibehålls." I propositionen skriver regeringen vidare att: "Regeringen avser att ge sektorsmyndigheterna för de areella näringarna i uppdrag att utveckla och precisera begreppet 'hållbart nyttjande av biologiska resurser'. Detta bör göras under 2007. Syftet är att underlätta en tillämpning av begreppet inom framförallt den egna areella näringen."

Regeringen behöver alltså ett operativt verktyg för att säkerställa att de areella näringarna nyttjar resurserna så att biologisk mångfald bevaras långsiktigt. Denna precisering av hur begreppet hållbart nyttjande ska göras operativt är en förutsättning för att nå delmål 3 i propositionen: "Senast år 2010 skall biologisk mångfald och biologiska resurser såväl på land som i vatten nyttjas på ett hållbart sätt så att biologisk mångfald upprätthålls på landskapsnivå". Med den här bakgrunden är CBM:s allvarligaste kritik mot innehållet i remissen att den inte på något sätt svarar upp mot det uppdrag man fått av regeringen. Skogsstyrelsen har inte utvecklat och preciserat begreppet hållbart nyttjande så att det blir operativt och så att det kan bidra till att uppnå delmål 3 i propositionen. Istället för att fokusera på biologisk mångfald, som Prop. 2004/05: 150 handlar om, förs långa diskussioner om andra aspekter av hållbar utveckling (ekonomiska och sociala värden), eventuella konflikter mellan dessa och vilka avvägningar som bör göras.

Skogsstyrelsens rapport mynnar ut i en definition av hållbart nyttjande av skog som man menar är den precisering som regeringen efterfrågar. Denna definition är näst intill identisk

med den definition som SFM (MCPFE 2006) föreslagit. Skogsstyrelsen har dock valt att tona ner betydelsen av biologisk mångfald genom att ersätta ordet "biodiversity" med "miljömässiga". Sedan nämner man exempel på funktioner inom den ekonomiska dimensionen, miljödimensionen och den sociala dimensionen. Den definition som skogsstyrelsen bidrar med medför alltså inget nytt i sak och ger inte skogssektorn någon operativ vägledning.

Detaljerade synpunkter

Sidan 8, under rubriken "Skogsstyrelsens avgränsningar" står följande:

"Genom att anta en helhetssyn, är ambitionen att skapa en precisering och utveckling som överensstämmer med de strukturer och arbetsmetoder som redan finns upprättade inom sektorn. Vidare är det först genom att bygga upp en jämförbar beskrivning av samtliga tre dimensioner som man får en plattform till grund för avvägningar." Med denna formulering förstår man att Skogsstyrelsen bara är beredd att precisera hållbart nyttjande inom ramen för det skogsbruk vi har idag. CBM:s bedömning är att nuvarande skogsbruk sannolikt inte är hållbart, och att det därför krävs nya strukturer och nya metoder inom sektorn. CBM instämmer i att det är angeläget att precisera samtliga dimensioner, och givetvis måste avvägningar göras i slutändan. Skogsstyrelsens uppdrag handlade dock inte om detta utan att precisera vad hållbart nyttjande av biologisk mångfald innebär för skogssektorn.

Under rubriken "Riskspridning" på sidan 9 och på sidan 30 diskuteras exotiska arter. Det tycks vara självklart för Skogsstyrelsen att exotiska arter och ett experimenterande med olika provenienser ingår i ett hållbart nyttjande. Man skriver bland annat: "Genom att väga in olika risker och bejaka rimliga alternativ i varje enskilt fall kan man uppnå en variation som är rimlig i ett hållbarhetsperspektiv". Återigen handlar det om avvägningar mellan miljö och produktion, inte om vad som är hållbart nyttjande med avseende på biologisk mångfald. Det som krävs om exotiska arter ska kombineras med hållbart nyttjande av biologisk mångfald är en utförlig konsekvensanalys, där den areella omfattningen av exotiska arter på landskapsnivå är en viktig faktor. Ofta är konsekvenserna med exotiska arter svåra att förutse och försiktighetsprincipen bör därför tillämpas.

Under rubriken 3.2 Miljödimensionen, sidan 10, är syftet att beskriva funktioner som behöver värnas för att ett brukande ska vara hållbart. Dessa återkommer senare som rubriker i Tabell 1 som sammanfattar Skogsstyrelsens precisering av begreppet hållbart nyttjande. Flera av dessa "funktioner" som Skogsstyrelsen listar är i själva verket komponenter som ingår i begreppet biologisk mångfald såsom det till exempel definieras av CBD. Biologisk mångfald innefattar arter, populationer, genotyper (gen-nivån glöms för övrigt bort i rapporten), habitat och processer. Hydrologi och vattenkvalitet har också med habitat att göra. Flera av komponenterna bör snarare beskrivas som tillstånd än funktioner. En detalj som kopplar till processer är betydelsen av kontinuitet. Detta begrepp bör också tas upp eftersom det är en av de viktigaste faktorerna för många arters överlevnad. Definitionen av resiliens känner vi inte igen. Resiliens är ekosystemets förmåga att återgå till sitt tidigare tillstånd efter en störning, och behöver inte vara kopplat till produktivitet eller förmåga att leverera varor och tjänster. Det störda tillståndet kanske också kan leverera varor och tjänster, och vara ännu mer produktivt än det tidigare tillståndet.

Sammanfattande slutsatser

Skogsstyrelsens meddelande 5: 2007 innehåller många intressanta och bra textavsnitt som CBM helt ställer upp på. Problemet är dock att man hela tiden diskuterar på en övergripande teoretisk nivå, utan att konkretisera vad hållbart nyttjande av biologisk mångfald betyder i praktiken för skogssektorn. En operativ definition bör innehålla

namngivna variabler som beskriver tillståndet för biologisk mångfald, och en bedömning av hur stora förändringar i dessa som kan rymmas inom ett hållbart nyttjande.

En precisering av begreppet hållbart nyttjande som medför att man kan gå från ord till handling inom skogsbruket är mycket angelägen, och en förutsättning för att kunna nå uppsatta mål. Föreliggande rapport innehåller dock ingenting av detta och därmed anser CBM inte att Skogsstyrelsen uppfyllt sitt uppdrag gentemot regeringen.

Beslut i detta ärende har fattats av tf föreståndaren Torbjörn Ebenhard efter beredning av Johnny de Jong.

Torbjörn Ebenhard
Tf föreståndare, CBM

Johnny de Jong
Forskningsledare, CBM